KVEEKARIEN JUMALANPALVELUS

Radiopuhe

DOUGLAS V. STEERE

HELSINKI 1946

Sydämellisin tervehdyksin
Gaga Heikel

Kveekarin jumalanpalvelus

Radiopuhe

DOUGLAS V. STEERE

Kveekarien alkuperäisenä jumalanpalvelusmuotona, joka oli käytännössä heidän keskuudessaan 17:nnellä vuosisadalla ja vieläkin Englannissa, Yhdysvaltojen itäosissa ja muutamin paikoin lännessäkin, on aivan yksinkertaisesti kokoontuminen tavalliseen huoneeseen yhdessä odottamaan Jumalaa hiljaisuudessa. Koko hetki voidaan viettää tässä sisäisessä äänettömässä rukouksessa, johon ryhmä on kokoontunut. Tästä syystä koetan yksinkertaisesti kuvailla, miltä tuollainen kveekarijumalanpalvelus näyttää sekä kertoa muutamia tällaisessa yhteisessä hiljaisuudessa saatuja kokemuksia.

Olen iloinen tästä tilaisuudesta, koska meidän aikanamme kovin monet henkilöt tuntevat kveekarien humaanisen toiminnan ja avustustyön, mutta ylen harvat huomaavat, että tämä heidän työnsä pulppuaa esiin niistä hengellisen voiman lähteistä, jotka ovat kveekareille avautuneet näissä kokouksissa heidän hiljaisina odottaessa Jumalaa — kokouksissa, joita voitaisiin melkein nimittää »Pyhän Hengen työpajoiksi».

Tällainen jumalanpalveluskokous kestää tavallisesti tunnin ajan. Istuutuessaan kveekarien kokoussaliin osanottaja tietää olevansa vailla kaikkea ulkonaista hartauteen keskittymisen apua, kuten rakennuksen arkkitehtuuria tai muuta, sillä kveekarien kokoushuoneitten jylhä yksinkertaisuus on

tullut aivan sananparreksi. Etualalla ei ole mitään alttaria, ei kuoria, ei kuoroparveketta, ei urkuja. Perinteitten mukaisessa kveekarien kokoushuoneessa osanottaja näkee edessään vain kaksi tai kolme penkkiriviä vastapäätä muita siten sijoitettuina, että kukin rivi on hiukan ylempänä kuin sen edessä oleva. Varhaisempina aikoina ja monissa kokouksissa vieläkin näissä seurakuntaa vastapäätä sijaitsevissa penkeissä istui erinäisiä vanhempia ystäviä, joilla usein oli ollut sanoma jaettavana ryhmälle. Varhaisempien sukupolvien kveekarimiehet usein pitivät hatun päässään astuessaan kokoushuoneeseen selvästi korostaakseen sitä, ettei tässä rakennuksessa itsessään ollut mitään erikoista pyhää, vaan että Jumala oli läsnä kaikkialla.

Arkkitehtuurin ja musiikin, varsinaisen jumalanpalveluskaavan ja virallisten saarnojen muodostamien tavallisten ulkonaisten hartautta herättävien muotojen puuttuminen tekee kveekareille helpoksi viettää yhteistä hartautta missä vain. Ajatellessani liikuttavimpia yhteisen kveekarihartauden tapauksia, joissa olen ollut mukana, muistuu mieleeni, että muuan niistä oli Kanadassa, siviilihenkilöitten keskitysleirillä lautaparakissa, toinen Wienissä ahtaassa pienessä toimistohuoneessa, kolmas vanhan asuintalon olohuoneessa Helsingissä.

Näiden ulkonaisten apujen puutteessa kokoussaliin saapuva istuutuu hiljaisena paikalleen, sulkee silmänsä ja kääntyy rukouksessa sisäänpäin päästäkseen tietoiseksi Jumalan läsnäolosta, johon hänen oma elämänsä on sulautunut. Sillä pohjaltaan ei kveekarien hartauskokous ole enempää eikä vähempää kuin hetki yhteistä sisäistä rukousta. Tässä sisäisessä hiljaisessa rukouksessa, jolloin satoja henkilöitä voi olla yhdessä täydellisesti vaienneina, läsnäolija alkaa tulla tietoiseksi Jumalan läsnäolosta ja Hänen edessään tuntea omat puutteensa, perheensä ja sen piirin tarpeet, johon on jäseneksi liittynyt, sekä koko maailman kärsivien ihmisten tarpeet. Katumuksen tuntoa henkilökohtaisista epäuskon töistä, vakuutusta jonkin suoritettavan teon oikeutuksesta,

voiman anomista sen tekemiseen, tietoisuutta puoleensavetävän Rakkauden anteeksiantavasta ja uudistavasta voimasta: kaikkea tätä voi sisältyä tuohon hiljaiseen Jumalan edessä olemiseen osana, joka ei koskaan vanhene, toistettakoon se kuinka usein hyvänsä.

Robert Barclay kuvaili omaa ensi kokemustaan kveekarikokouksesta tunnetussa lausunnossaan: »Tullessani Jumalan kansan äänettömiin kokouksiin tunsin heidän keskellään salaisen voiman, joka liikutti sydäntäni, ja antautuessani sen vaikutukselle alttiiksi tunsin pahan heikontuvan itsessäni ja hyvän heräävän eloon.»

Muistan nuorena poikana olleeni vanhanaikaisen sepän työpajan lumoissa siinä määrin, että kävin siellä usein katsomassa. Siellä oli ahjo vonkuvine palkeineen, joita seppä paineli ylös alas kulkevalla kahvalla, kunnes tuli oli virinnyt kylliksi kuumentaakseen rautatangon hehkuvan valkoiseksi ja kyllin pehmeäksi takomista varten. Siellä oli myös pihdit, joilla seppä saattoi tarttua tähän kuumaan rautaan, panna sen alasimelle ja pitää sitä siinä lujasti takoessaan sitä raskaalla moukarilla. Huoneeseen sinkoili kipunoita hänen takoessaan rautatankoa oikeaan muotoonsa tai taivuttaessaan sitä niin että se sopi sellaisen koneen osaksi, johon se oli tarkoitettu. Viimeksi siellä oli vesisammio, johon seppä upotti valmiiksi taotun raudan, ja siellä se kovasti sihisten ja höyryä pilveksi kohottaen jäähtyi ja kovettui uudelleen ja oli valmis käytettäväksi.

Kveekarikokouksen yhteinen hiljaisuus on usein minusta näyttänyt muistuttavan tuollaista pajaa. Sillä Jumalan rakkauden sisäinen tuli voi sulattaa ja usein sulattaakin sydämemme, joka on vääntyneen tai särkyneen työaseen kaltainen, ja tekee sen ihmeen taipuisaksi, ja jos rukoilija mukautuu sen vaikutukseen, Jumalan vahvat pihdit voivat tarttua hänen elämäänsä ja viedä sen Jumalan alasimelle, jossa se taotaan taas suoraksi tai taivutetaan Hänen tarkoituksiaan vastaavaksi. Sitten hänet voidaan ehkä upottaa sen toteamuksen kylmyyteen, mitä tämä merkitsee hänen elä-

mälleen tästä eteenpäin, millä tavoin Jumala lähettää hänet elämään maailmassa tarkasti muovattuna Hänen käyttöänsä varten.

Seuraavat virren sanat kuvaavat tätä kokemusta:

»Vahvista henkeni, oi Herra.
Pidä sitä kauan tulessa,
sulata se pyrkimyksesi
ylös suuntautuvaan liekkiin.
Tartu siihen itse, oi Jumala.
Anna sen ylenemistään yletä.
Vahvista henkeni, oi Herra,
vahvista henkeni, oi Herra!»

Se, joka on kokenut tämän korjaustyön tapahtuvan uudelleen ja yhä uudelleen hiljaisessa kveekarikokouksessa, pelkää vähemmän joutuneensa lopullisesti tappiolle jokapäiväisessä elämässään todetessaan laiminlyöntinsä, sillä hän tietää paikan, missä hän voi uudistua. Hän luottaa Jumalan korjaamisvoimaan, ja siten hän saattaa paremmin oppia elämään kärsivällinen itseäänkin kohtaan.

On mahdotonta ymmärtää kveekarien järkähtämätöntä sitkeyttä maailman silmissä toivottomilta näyttävissä tilanteissa tai asioissa, jotka maailman mielestä ovat mahdottomia suorittaa, ellei oteta huomioon tätä heidän sisäisen pyrkimyksensä ja voimansa säännöllistä uudistumista heidän yhteisen hartauskokouksensa sisäisissä harjoituksissa.

John Woolman, New Jerseystä kotoisin oleva kveekari, joka siirtolaisuuden aikana teki paljon työtä Amerikan kveekarien ja muiden siirtolaisten omantunnon herättämiseksi orja-asiassa, kertoo kuuluisassa päiväkirjassaan, miten usein hän masentui tai koki pettymyksiä, kuinka usein hän vuodatti sielunsa hädän taivaallisen Vieraan eteen ja aina sai takaisin sisäisen voimansa ja rauhansa jumalanpalveluskokouksessa.

Meidän päivinämme olen nähnyt useamman kuin yhden tärkeän kveekarien aloitteen syntyvän siten, että heidän hartauskokouksensa hiljaisuudessa sisäinen ääni jonkun yksityisen kveekarin mielessä teki asian hänelle tärkeäksi.

Oli jumalanpalveluskokous Englannissa kaksikymmentä vuotta sitten, kun kveekarinainen, rouva Noble, tunsi Walesin työttömien hiilikaivostyöläisten kurjuuden painavan sydäntään niin, että se ehdottomasti pakoitti häntä toimimaan. Koeteltuaan tätä sisäistä vaatimustansa moneen kertaan ja esitettyään sen ystävien ryhmälle hän sai rohkaisua alkaakseen etelä-Walesissa työn, joka loi käytännöllisen oma-alotteisen avustustoiminnan ja lopulta kiinnitti kansakunnan huomion tähän kysymykseen ja sen vaatimiin laajakantoisiin toimenpiteisiin. Hartauskokous on Pyhän Hengen työpaja, jossa on alettu useitakin henkilökohtaisia tai sosiaalisia kokeiluja, joiden toteuttaminen voi viedä ihmisiän.

Mutta kveekarikokous ei parhaimmillaan ole vain ryhmä erillisiä hartauteen vaipuneita yksityisiä hartaudenharjoittajia. Tässä yhteisessä jumalanpalveluksessa on usein koettu sellaista sisäistä vetoa elävään pyhien yhteyteen, keskinäistä yhteenkuuluvaisuuden tunnetta, toistensa tajuamista ikuisuusolentoina, mikä toisinaan näyttää käyvän ilmeiseksi tavallisellekin ihmiselle. Tämä usein lausutaan julkikin suullisena sanomana. Sillä vaikka on kokoonnuttu hiljaisuuden perustalle, jos joku kokouksen jäsenistä saa sanoman, hän voi vapaasti nousta lausumaan sen lyhyesti, käyttäen mahdollisimman vähän turhaa ja häiritsevää korusanaisuutta. Toiselle voi tulla sisäinen halu jatkaa tätä sanomaa ja suuntaa antavaa näkemystä niin pitkälle, että se valtaa kuulijat, ja kun kukin on sisimmässään miettinyt näitä puheita, kehittyy ehkä sellaiseksi yhteiseksi ajatukseksi, jollaisia nämä yhteiset kokemukset toisinaan tuottavat. Isaac Penington, eräs varhaisimpia kveekareita, selitti sopivasti tämän sanallisen sanoman paikan hiljaisessa hartauskokouksessa näin:

»Sillä me emme tunne ehdottoman hiljaista kokousmuo-

toa (jossa olisi päätetty olla puhumatta), vaan me odotamme Herraa joko tunteaksemme Hänet sanojen välityksellä tai hengen hiljaisuudessa ilman sanoja, kuten Hän näkee hyväksi.»

Koska meillä ei ole mitään virallista saarnaajaa, kaikilla kokouksen osanottajilla on sama vastuu saarnaviran hoitamisesta, jos he tuntevat siihen sisäistä kehoitusta. Tässä suhteessa eivät kveekarit kuitenkaan ole pyrkineet hävittämään saarnavirkaa vaan maallikkojen passiivisuuden, niin että kaikki tuntisivat olevansa pappeja saadessaan sisäisen kehoituksen lausua julki sen, mitä hiljaisuuden aikana on heille annettu. Toisinaan käytetään väärin tätä jokaisen vapautta ottaa osaa sanan palvelukseen. Muistan vanhan tanskalaisen kveekarin, joka puhui aina hiljaisissa kokouksissa. Kun hänen pieni viisivuotias pojanpoikansa, joka aina otettiin mukaan kokouksiin, kysyi äidiltään, miksi he pysyivät niin kauan äänettöminä, hänelle sanottiin, että he pysyivät hiljaa kuullakseen Jumalan puhuvan. Pieni poika silloin kuvaavasti vastasi: »Emmehän me Jumalan kuule puhuvan, vaan isoisän.»

Mutta se, että puhujat käyttävät väärin hiljaisuutta liittämättä sanojaan kokouksen sisäiseen henkeen ei kuitenkaan suuresti häiritse sitä, joka on tottunut näihin hartauskokouksiin. Sillä ellei julistus ole vakuuttavaa, kuulija voi jatkaa omaa sisäistä hartaudenharjoitustaan ja tekeekin niin. Ja tämä kaikkien vapaus ja vastuu usein tuo kokoukseen valtavan voimakkaita ja rakentavia puheita.

Kveekarit viettävät häitä varta vasten kutsuttuna hartauskokouksena, jossa ei ole mitään pappia ja jossa morsiuspari aluksi istuu hiljaa aloillaan. Muutamien minuuttien kuluttua morsiuspari sitten nousee lausumaan toisilleen avioliittolupausta, jonka alkusanat kuvastavat tilaisuuden juhlallisuutta: »Jumalan ja näiden ystäviemme läsnäollessa otan sinut —». Sen jälkeen tuodaan pienelle pöydälle morsiamen ja sulhasen allekirjoitettavaksi kveekarien vihkimystodistus, joka on kyllin suuri, jotta kaikki saapuvilla olevat vieraat

voivat merkitä nimensä todistajiksi. Sen jälkeen joku tehtävään valittu henkilö lukee todistuksen kokoontuneitten kuullen. Sitten kokous jatkuu Herran odottamisen hengessä ja kaikilla sen jäsenillä on tavallinen vapaus tuoda julki kaikki viestit, mitä joku sen osanottajista ehkä saa.

Kveekarien hautajaisia vietetään myös erikoisena hiljaisena kokouksena, jossa hiljaisen Jumalan odottamisen aikana eronneen muisto liikkuu kaikkien sydämissä. Tällöin usein puhutaan poistuneen ystävän elämän tapauksista sekä jumalallisesta lohdutuksen ja vakuuden lähteestä, joka sellaisessa kokouksessa on välittömästi läsnä ja saavutettavissa.

Tämä yksinkertainen äänetön hartauskokous, joka on kveekarien keskuudessa käytännössä, tarjoaa omaa viestiään kaikille kristillisille kirkkokunnille. Niinkauan kuin se on olemassa elävässä muodossaan, sen tehtävänä on muistuttaa muille kristillisille yhteisöille, että Jumalaa voidaan lähestyä täydellisessä hiljaisuudessa ilman muuta ohjelmaa kuin sydämen avautuminen, ja että Herra voi puhua ja usein puhuukin sanansa sellaiselle sydämelle. Tämän vuoksi ei liturgia, arkkitehtuuri eikä mikään muu virallinen hartauden apukeino voi koskaan suggeroida ihmismieliin sitä käsitystä, että vain niiden turvin aukeaa tie Jumalan luo, niin kauan kuin on nähtävissä tällainen todistus siitä, että Jumalan yhteyteen päästään ilman näitä apukeinoja. En pane kyseenalaiseksi näiden apukeinojen suurta merkitystä monien miljoonien hartaudenharjoitukselle. Mutta tämä osoittaa ja vahvista sen, että Jumalaa voidaan palvella hengessä ja totuudessa ja että Hän ennen kaikkea vaatii avointa sydäntä ja altista tahtoa.

Helsingfors 1946. Boktryckeri Ab. Sana